II

*(Akty, jejichž zveřejnění není povinné)*

# KOMISE

## ROZHODNUTÍ KOMISE

**ze dne 19. června 2006,**

**kterým se stanoví, že čl. 30 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb se vztahuje na výrobu a prodej elektřiny ve Finsku, s výjimkou Ålandských ostrovů**

*(oznámeno pod číslem K(2006) 2337)*

**(Pouze finské a švédské znění je závazné)**

**(Text s významem pro EHP)**

(2006/422/ES)

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství,

s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb [1], a zejména na čl. 30 odst. 4 a 6 uvedené směrnice,

s ohledem na žádost Finské republiky učiněnou prostřednictvím e-mailu ze dne 20. února 2006 a na doplňkové informace, o které požádali pracovníci Komise prostřednictvím e-mailu dne 10. března 2006 a které byly předloženy Finskou republikou prostřednictvím e-mailu dne 23. března 2006,

vzhledem k závěrům nezávislého vnitrostátního orgánu, finského orgánu pro hospodářskou soutěž (Kilpailuvirasto), podle kterého jsou podmínky pro uplatnění čl. 30 odst. 1 směrnice 2004/17/ES splněny,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Článek 30 směrnice 2004/17/ES stanoví, že zakázky určené pro umožnění výkonu jedné z činností, na které se směrnice vztahuje, se neřídí touto směrnicí, pokud je v členském státě, ve kterém má být činnost vykonávána, přímo vystavena hospodářské soutěži na trzích, na které není omezen přístup. Přímé vystavení hospodářské soutěži se vyhodnocuje na základě objektivních kritérií, která vezmou v úvahu zvláštní vlastnosti dotčeného odvětví. K neomezenému přístupu na trh dochází, pokud členský stát provede a uplatní příslušné právní předpisy Společenství k otevření daného odvětví nebo jeho části. Tyto právní předpisy jsou uvedeny v příloze XI směrnice 2004/17/ES, která, pokud jde o odvětví elektřiny, odkazuje na směrnici Evropského parlamentu a Rady 96/92/ES ze dne 19. prosince 1996 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou [2]. Směrnice 96/92/ES byla nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2003/54/ES ze dne 26. června 2003 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 96/92/ES [3], která vyžaduje ještě vyšší stupeň otevřenosti trhu.

[1] Úř. věst. L 134, 30.4.2004, s. 1. Směrnice naposledy pozměněná nařízením Komise (ES) č. 2083/2005 (Úř. věst. L 333, 20.12.2005, s. 28).

[2] Úř. věst. L 27, 30.1.1997, s. 20.

[3] Úř. věst. L 176, 15.7.2003, s. 37. Směrnice ve znění směrnice Rady 2004/85/ES (Úř. věst. L 236, 7.7.2004, s. 10).

(2) V souladu s čl. 62 odst. 2 směrnice 2004/17/ES se hlava III, která stanovuje pravidla pro veřejné soutěže na určitý výkon v oblasti služeb, nevztahuje na veřejné soutěže na určitý výkon organizované pro vykonávání činnosti v daném členském státě, o které Komise v rozhodnutí rozhodla, že se na ni vztahuje čl. 30 odst. 1 uvedené směrnice, nebo o které se má za to, že se na ni uvedený odstavec vztahuje, na základě odst. 4 druhého a třetího pododstavce nebo odst. 5 čtvrtého pododstavce uvedeného článku.

(3) Žádost předložená Finskou republikou se týká jak výroby, včetně kombinované, tak prodeje (velkoobchodního a maloobchodního) elektřiny. Velkoobchodní trh ve Finsku je do značné míry začleněn do severského trhu s elektřinou (Dánsko, Norsko, Švédsko a Finsko). Skládá se z bilaterálního obchodního trhu mezi výrobci na straně jedné a dodavateli a průmyslovými společnostmi na straně druhé a dobrovolné severské energetické burzy Nord Pool s promptním i termínovaným trhem. Je zde tedy jasný vývoj směrem k vytvoření regionálního velkoobchodního trhu, i když místa s nedostatečnou kapacitou přenosu někdy rozdělují tento trh na geograficky odlišné cenové oblasti, jednou z nichž je Finsko. Podle finských orgánů a Nord Pool Finland bylo tedy Finsko po 9,3 % období roku 2005 oddělenou cenovou oblastí ([4]). Rovněž ve výrobě existuje jasný vývoj směrem k vytvoření regionálního trhu, i když v důsledku míst s nedostatečnou kapacitou přenosu a omezenosti kapacity ([5]) spojení mezi finskými sítěmi a ostatními územími Společenství a Ruska by mohl být trh dočasně omezen na území Finska, s výjimkou Ålandských ostrovů. Oblast maloobchodního trhu odpovídá území Finska, s výjimkou Ålandských ostrovů, s ohledem na to, jak potvrdily finské orgány, že obchodníci s elektřinou z jiných severských zemích, kteří nejsou usazeni ve Finsku, nejsou zatím reálnou alternativou, pokud jde o spotřebitele či malé a středně velké zákazníky.

(4) Toto hodnocení, stejně jako všechna ostatní, která jsou obsažena v tomto rozhodnutí, je výhradně určeno pro účely směrnice 2004/17/ES, aniž je dotčeno použití pravidel pro hospodářské soutěže.

(5) Finsko provedlo a uplatnilo nejen směrnici 96/92/ES, nýbrž i směrnici 2003/54/ES, zvolilo plné právní oddělování vlastnictví u přenosových sítí a právní a funkční oddělování u rozvodných sítí s výjimkou nejmenších společností. Přístup na trh by proto v souladu s čl. 30 odst. 3 prvním pododstavcem neměl být považován za omezený.

(6) Přímé vystavení hospodářské soutěži by mělo být hodnoceno na základě různých ukazatelů, z nichž žádný není sám o sobě rozhodující.

(7) Ve sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu: Zpráva o pokroku při vytváření vnitřního trhu se zemním plynem a elektřinou ([6]) (dále jen „Zpráva 2005“) Komise uvedla, že „na mnoha vnitrostátních trzích navíc dochází k vysokému stupni průmyslové koncentrace, a tím k omezování rozvoje účinné hospodářské soutěže“ ([7]). Proto dospěla k závěru, že pokud jde o výrobu elektřiny, „je jedním z ukazatelů míry hospodářské soutěže na vnitrostátních trzích celkový podíl na trhu tří největších výrobců“ ([8]). Podle technické přílohy ([9]) tvoří celkový podíl tří největších výrobců na celkové výrobě na severském trhu 40 % ([10]), což je dostatečně nízká úroveň. Z hlediska finského území jsou celkové podíly na trhu tří největších výrobců samozřejmě vyšší ([11]). Avšak období, po která je finský trh izolovaný, jsou omezená ([12]). Proto tedy během značné části roku existuje konkurenční tlak vyplývající z možnosti získat elektřinu mimo finské území, tím spíše, že si severské země mezi sebou neúčtují poplatky za přenos. Vzhledem k dočasné povaze přetěžování nelze na finském území provádět investice bez ohledu na jiné výrobce na severském trhu. Tyto faktory by se tedy měly považovat za projev přímého vystavení výrobního trhu hospodářské soutěži, ať už jde o finský vnitrostátní trh či vznikající regionální trh.

(8) Stupeň koncentrace a likvidity jsou rovněž dobrými ukazateli hospodářské soutěže na velkoobchodním trhu s elektřinou. V roce 2004 činil podíl dobrovolné severské energetické burzy Nord Pool Spot AS, popsané v 3. bodě odůvodnění, na trhu 42 % fyzických dodávek v severských zemích ([13]). Pokud jde o regionální trh, je

([4]) Je to v souladu se závěry Předběžné zprávy o odvětvovém šetření podmínek hospodářské soutěže na trhu zemního plynu a elektřiny (dále jen „předběžná zpráva“), příloha B, s. 197, podle kterých četnost přetěžování spojení Švédsko-Finsko v průběhu prvních osmi měsíců roku 2005 byla v řádu 8 %.

([5]) Kolem 28 % při nejvyšším zatížení.

([6]) KOM(2005) 568 v konečném znění.

([7]) Zpráva 2005, s. 2

([8]) Zpráva 2005, s. 7.

([9]) Pracovní dokument útvarů Komise, technická příloha ke Zprávě 2005, SEK(2005) 1448.

([10]) Technická příloha, s. 44, tabulka 4.1.

([11]) Podle předběžné zprávy, příloha C, s. 201, v roce 2004 tvořil celkový podíl 73,6 %.

([12]) Na 9,3 % období v roce 2005, viz 3. bod odůvodnění.

([13]) Technická příloha, s. 124.

to uspokojivá úroveň. Mimoto jsou podmínky hospodářské soutěže na velkoobchodním trhu elektřinou rovněž značně ovlivňovány finančními obchody s elektřinou v tržní oblasti, které jsou, vyjádřeno objemem přes Nord Pool, 1,5krát vyšší než celková spotřeba v severských zemích ([14]) (a pokud se připočtou další identifikované transakce, jako jsou mimoburzovní obchody – OTC či přímý prodej, jsou více než čtyřikrát vyšší ([15]). Jak bylo konstatováno v závěrech technické přílohy ([16]), měl by být tento stupeň likvidity pokládán za uspokojivý, tj. je způsobilý být ukazatelem dobře fungujícího, konkurenčního regionálního trhu. Jak bylo dříve uvedeno, měla by být rovněž přezkoumána situace v hospodářské soutěži, jelikož se týká výlučně finského území. Zaprvé je nutné znovu zdůraznit, že výše uvedené problémy s nedostačující přenosovou kapacitou nejsou trvalého rázu, ale jsou jen dočasné. Proto tedy existuje stálý konkurenční tlak vyplývající z možnosti získat elektřinu mimo finské území, tím spíše, že si severské země mezi sebou neúčtují poplatky za přenos. Mimoto velkoobchodní ceny elektřiny ve Finsku stanovuje Nord Pool. Tyto faktory by se tedy měly považovat za projev přímého vystavení velkoobchodního trhu hospodářské soutěži, ať už jde o finský vnitrostátní trh, či vznikající regionální trh.

(9) Počet hospodářských subjektů na maloobchodním trhu je vzhledem k rozloze země poměrně velký (více než 60 subjektů, z nichž mnozí nabízejí služby na celostátní úrovni), stejně jako počet společností s podílem na trhu přesahujícím 5 %. Podle nejnovějších dostupných informací je celkový podíl na trhu tří největších společností z hlediska dodávek malým a středně velkým odběratelům a rovněž velmi malým obchodním odběratelům a domácnostem na dostatečně nízké, 35–40 % úrovni ([17]). Tyto faktory by se tedy měly považovat za projev přímého vystavení hospodářské soutěži.

(10) Za ukazatele by se měly pokládat rovněž mechanismy vyrovnávacích trhů, a to nejen v souvislosti s výrobu, ale též pro velkoobchodní a maloobchodní trhy. Ve skutečnosti „jakýkoli účastník trhu, který snadno nedokáže přizpůsobit svůj výrobní profil charakteristikám svých zákazníků, pocítí rozdíl mezi cenou, za kterou provozovatel přenosových soustav prodává nedostatkovou energii, a cenou, za kterou koupí zpět nadbytečnou výrobu. Tyto ceny může provozovateli přenosových soustav stanovit přímo regulační orgán; nebo lze využít na trhu založeného mechanismu, tzn. že cena je určována na základě nabídek od ostatních výrobců, kteří chtějí tímto způsobem regulovat svou výroby směrem nahoru či dolů… vážný problém pro malé účastníky trhu vzniká tehdy, pokud nastává riziko, že dojde k velkému rozmezí mezi nákupní cenou od provozovatele přenosových soustav a prodejní cenou. K tomu dochází v několika členských státech a pravděpodobně poškozuje rozvoj hospodářské soutěže. Velké rozmezí může svědčit o nedostatečné úrovni hospodářské soutěže na vyrovnávacím trhu, který může být ovládán pouze jedním či dvěma hlavními výrobci energie. Takovéto problémy jsou ještě horší tam, kde uživatelé sítí nejsou schopní přizpůsobit své postavení téměř v reálném čase“ ([18]). V severských zemích existuje integrovaný vyrovnávací trh pro dodávky vyrovnávací energie a jeho hlavní charakteristiky (tržní ceny, půlhodinové uzávěrky a malé rozmezí mezi cenami) je třeba považovat za ukazatele přímého vystavení hospodářské soutěži.

(11) Vzhledem k vlastnostem dotčeného výrobku (elektřina) a nedostatku či nedostupnosti vhodných náhradních výrobků nebo služeb má větší význam při hodnocení stavu hospodářské soutěže na trzích s elektřinou cenová konkurence a tvorba cen. Počet odběratelů, kteří mění dodavatele, je ukazatelem skutečné cenové konkurence, a tedy nepřímo „přirozeným ukazatelem účinnosti hospodářské soutěže. Mění-li dodavatele pouze málo odběratelů, je pravděpodobné, že trh nefunguje správně, ačkoli by se neměly opomíjet výhody plynoucí z možnosti opětovného uzavírání dohod s dosavadními dodavateli“ ([19]). Mimoto „existence regulovaných cen pro koncového odběratele je jasným klíčovým faktorem chování zákazníka… I když lze zachování kontrol v přechodném období odůvodnit, budou tyto kontroly s blížící se potřebou investic způsobovat stále větší narušení“ ([20]).

(12) Ve Finsku změnilo dodavatele přes 75 % velkých a velmi velkých průmyslových odběratelů a malých a středně velkých průmyslových a obchodních odběratelů, zatímco v kategorii velmi malých obchodních odběratelů a domácností ([21]) to bylo 30 %; kontrola cen koncových uživatelů ([22]) neexistuje, což znamená, že ceny jsou stanovovány hospodářskými subjekty a jejich zavedení nemusí být předem schvalováno žádným orgánem. Situace ve Finsku je proto uspokojivá, pokud jde o změnu dodavatele a kontrolu cen koncového uživatele, a měla by se považovat za ukazatel přímého vystavení hospodářské soutěži.

([14]) Předběžná zpráva 2005, s. 112.
([15]) Viz informace předložené finskými orgány a technická příloha, s. 44, tabulka 4.1, technická příloha, s. 44.
([16]) Technická příloha, s. 44–45.
([17]) Finská žádost a technická příloha, s. 45.
([18]) Technická příloha, s. 67–68.
([19]) Zpráva 2005, s. 9.
([20]) Technická příloha, s. 17.
([21]) Zpráva 2005, s. 10.
([22]) Technická příloha, s. 124.

(13) Vzhledem k výše uvedeným ukazatelům a celkové situaci tohoto odvětví ve Finsku, které vyplývají z informací předložených Finskou republikou, ze Zprávy 2005 a její technické přílohy, především pokud jde o rozsah, v jakém byly sítě odděleny od výroby/dodávky a účinnou regulaci přístupu k sítím, by měla být podmínka přímého vystavení hospodářské soutěži stanovená v čl. 30 odst. 1 směrnice 2004/17/ES považována za splněnou v souvislosti s výrobou a prodejem elektřiny ve Finsku, s výjimkou Ålandských ostrovů. Jak je uvedeno výše v 5. bodě odůvodnění, je třeba považovat za splněnou i další podmínku volného přístupu k činnosti. Proto by se směrnice 2004/17/ES neměla uplatňovat v případě, kdy zadavatelé zadají zakázky, které mají umožnit výrobu nebo prodej elektřiny v těchto zeměpisných oblastech, a ani na veřejné soutěže na výkon takové činnosti v těchto oblastech.

(14) Toto rozhodnutí se zakládá na právní a skutkové situaci z února 2006, jak se jeví z informací předložených Finskou republikou, ze Zprávy 2005 a její technické přílohy. Může být revidováno, pokud by v případě zásadních změn právní či skutkové situace došlo k tomu, že by již nebyly splněny podmínky pro uplatnění čl. 30 odst. 1 směrnice 2004/17/ES.

(15) Opatření tohoto rozhodnutí jsou v souladu se stanoviskem Poradního výboru pro veřejné zakázky,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

*Článek 1*

Směrnice 2004/17/ES se nevztahuje na zakázky zadané zadavateli, které jim mají umožnit výrobu nebo prodej elektřiny ve Finsku, s výjimkou Ålandských ostrovů.

*Článek 2*

Toto rozhodnutí se zakládá na právní a skutkové situaci z února 2006, jak se jeví z informací předložených Finskou republikou, ze Zprávy 2005 a její technické přílohy. Může být revidováno, pokud by v případě zásadních změn právní či skutkové situace došlo k tomu, že by již nebyly splněny podmínky pro uplatnění čl. 30 odst. 1 směrnice 2004/17/ES.

*Článek 3*

Toto rozhodnutí je určeno Finské republice.

V Bruselu dne 19. června 2006.

*Za Komisi*

Charlie McCREEVY

*člen Komise*